

CroonenBuro5
t.a.v. R.B.H. Visscher
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

Belfeld, 19 oktober 2015

Flora- en fauna-inspectie Wendel-Zuid te Gilze

door: ir. Hans Hovens, Paul op het Veld en ir. Grietje Hovens, Faunaconsult
in opdracht van: CroonenBuro5

Inleiding

CroonenBuro5 stelt een bestemmingsplan op voor het terrein Wendel-Zuid te Gilze en heeft ecologisch adviesbureau Faunaconsult opdracht gegeven op deze locatie een flora- en fauna-inspectie uit te voeren. Dit rapport geeft daarvan de bevindingen weer. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Foto's van het plangebied zijn te zien in figuren 2 t/m 5.

Figuur 1. Het plangebied (rood omlijnd)

Figuur 2. Het zuidelijk deel van het plangebied is ingericht als aardappelakker

Figuur 3. Het noordelijk deel van het plangebied bevat een weiland dat tijdens het veldbezoek door Shetlandpony's werd begraasd.

Figuur 4. Tussen de weilandjes in het noordelijk deel van het plangebied bevindt zich wat bramenruigte met enkele essen.

Figuur 5. Tijdens het veldbezoek waren de sloten rond het plangebied recent geschoond.

De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'- beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 11 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);
2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' - zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Economische zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bijvoorbeeld altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden (door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven). Als een sector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, dan moet er bij ruimtelijke ingrepen bij eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005):

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 2) er is geen goed alternatief
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;
 - Bescherming van flora en fauna;
 - Veiligheid van het luchtverkeer;
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - Dwingende redenen van openbaar belang;
 - Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
 - Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
 - Bestendig gebruik;
 - Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om ‘streng beschermde soorten’ en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van ‘zorgvuldig handelen’.

Werkwijze

Op 15 oktober 2015 heeft Faunaconsult het plangebied en de directe omgeving ervan bezocht. Daarbij werden de aanwezige biotopen beoordeeld op hun geschiktheid als habitat voor beschermde diersoorten en beschermde planten. Tevens werd er gezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde zoogdieren en planten. De bomen in het plangebied werden afgezocht naar geschikte openingen voor vleermuizen en vogels. Dergelijke openingen werden nader geïnspecteerd met behulp van een zaklamp, ladder en boomcamera. Verder werd een gebied van 100 meter rondom het plangebied geïnspecteerd op de aanwezigheid van roofvogel—en uilennesten en dassenburchten. Tevens is de watergang rondom het plangebied met een steeknet van 70 cm breed bemonsterd op het voorkomen van beschermde vissen en amfibieën. Aan de hand van relevante verspreidingsgegevens (RAVON, 2006, 2007, 2010, 2011 en 2013; Bosgra en Van Suijlekom, 2006; Van Suijlekom, 2010 en de website www.waarneming.nl) is vervolgens ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomen.

Bevindingen

Algemeen

Het plangebied ligt op de grens van bebouwd en agrarisch gebied (zie figuur 1). Het zuidelijk deel van het plangebied bestaat uit een aardappelakker (zie figuur 2) en het noordelijk deel bestaat uit enkele weiltes (zie figuur 3), die tijdens het veldbezoek deels werden begraasd door Shetlandpony's. Tussen twee van deze weiltes bevindt zich een sloot die is begroeid met liesgras. Tussen twee andere weiltes bevinden zich wat bramen, essen en wat Japanse duizendknoop (zie figuur 4). Tussen de aardappelakker en de weiltes bevinden zich een slootje en een drietal knotwilgen. In de weiltes groeien, naast grassen, soorten als ridderzuring, bijvoet, grote brandnetel, smalle weegbree, berenklaauw, Jacobskruiskruid, bezemkruiskruid, veldzuring, kruipende boterbloem en paardenbloem. Ten westen van het plangebied bevindt zich een rij populieren, enkele paardenweiltes en woningen met erven en tuinen. Aan de overige zijden is het plangebied door wegen omringd.

Zoogdieren en amfibieën

In het plangebied bevinden zich drie knotwilgen, waarvan er twee volledig hol zijn. Omdat de holten zowel van boven als van onder zeer open zijn, zijn de holten volledig ongeschikt als vleermuizenverblijf. Echte boomrijen zijn afwezig, zodat het ook niet aannemelijk is dat er vaste vliegroutes van vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn.

De in en rond het plangebied aanwezige slootjes kunnen als voortplantingswater dienen voor verschillende soorten algemeen beschermde amfibieën, zoals de tijdens de steeknetbemonstering gevangen bruine kikker. Omdat de oevers van de slootjes zeer steil zijn en geen waterplanten bevatten (zie figuur 5), zijn ze ongeschikt als voortplantingswater voor strenger beschermde amfibieën. Tijdens de steeknetinspectie werden verder geen vissen gevangen. De beschermde dieren die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben, zijn in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1. Beschermde diersoorten die (mogelijk) een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	X		
Bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	X		
Egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	X		
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	X		
Gewone bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Mol (<i>Talpa europea</i>)	X		
Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	X		
Haas (<i>Lepus europaeus</i>)	X		
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	X		
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	X		

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Vogels

Zoals al onder ‘Zoogdieren’ is vermeld, zijn er geen kleine holten in de bomen aanwezig die strenger beschermde vogelnesten bevatten. Van Suijlekom (2010) achtte de kans op een steenuilenterritorium in het plangebied uiterst klein, omdat de omgeving in en rond het plangebied weinig kleinschalige elementen bevatte (hij nam bovendien geen steenuilensporen waar). Anno 2015 is het plangebied en het gebied ten westen daarvan ingericht met weilandjes, grasveldjes en verspreid staande bomen; dit is een biotoop die in principe zeer geschikt is als steenuilenhabitat. In een van de populieren op het erf van Wendel 6 bevindt zich bovendien een steenuilennestkast (zie figuur 6), op circa 3 meter van de westgrens van het plangebied. Faunaconsult heeft deze kast tijdens het veldbezoek van binnen en buiten geïnspecteerd en daarbij geen steenuilenuitwerpselen etc. aangetroffen. Volgens de bewoners van Valenbraak 19 en Wendel 6 was de nestkast in de week voor het veldbezoek door de steenuilenwerkgroep schoongemaakt, waarbij er een zangvogelnest werd aangetroffen (maar zeker geen steenuilennest). Beide bewoners gaven bovendien aan nog nooit een steenuil op hun erf of in het plangebied te hebben waargenomen. Het is daarom aannemelijk dat het plangebied voor steenuilen geen (belangrijke) functie vervult. Het is wel mogelijk dat de opgaande beplantingen in het broedseizoen nesten van algemeen voorkomende vogels bevatten, zoals nesten van de winterkoning, merel of houtduif.

Figuur 6. De buiten het plangebied aanwezige steenuilennestkast.

Overige beschermde soorten

Beschermde planten werden tijdens het veldbezoek niet waargenomen. Op grond van de aanwezige biotopen is het niet te verwachten dat er overige beschermde soorten in het plangebied voorkomen.

Conclusies

Strenger beschermde soorten: afwezig

Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen of strenger beschermde vogelnesten zijn in en rond het plangebied afwezig.

Voorkomen doden of verwonden dieren

Het is mogelijk dat de slootjes in en rond het plangebied fungeren als voortplantingswater voor algemene soorten amfibieën. Ook is het mogelijk dat er holen van algemeen beschermde zoogdieren en amfibieën in het plangebied aanwezig zijn. Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren en amfibieën van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

Algemene vogels: vegetatie verwijderen buiten het broedseizoen

Wegens het mogelijke voorkomen van vogelnesten in de opgaande vegetaties, is het wel nodig de te verwijderen bomen en struiken buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) te verwijderen. Omdat hiermee schade aan vogelnesten, eieren of jonge vogels wordt voorkomen, hoeft er voor vogels geen ontheffing te worden aangevraagd.

Literatuur

- Bosgra en Van Suijlekom. 2006. Gilze en Rijen (NB) Wendel-Zuid. Ecologische quickscan in het kader van de Flora- en faunawet. In opdracht van Gemeente Gilze en Rijen. BILAN, Tilburg.
- Dienst Regelingen. 2009a. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009b. Bijlage aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.
- Dienst Regelingen. 2009c. Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON, 2006. Waarnemingenoverzicht 2005. RAVON, 24: 46-64.
- RAVON, 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. RAVON, 27: 46-64.
- RAVON, 2010. Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008. RAVON, 34: 61-80.
- RAVON, 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON, 42: 105-119.
- RAVON, 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON, 51: 119-132.
- Suijlekom, J.J. van. 2010. Actualisatie ecologische quickscan Wendel-Zuid te Gilze. In het kader van de Flora- en faunawet. In opdracht van: Gemeente Gilze en Rijen. Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.